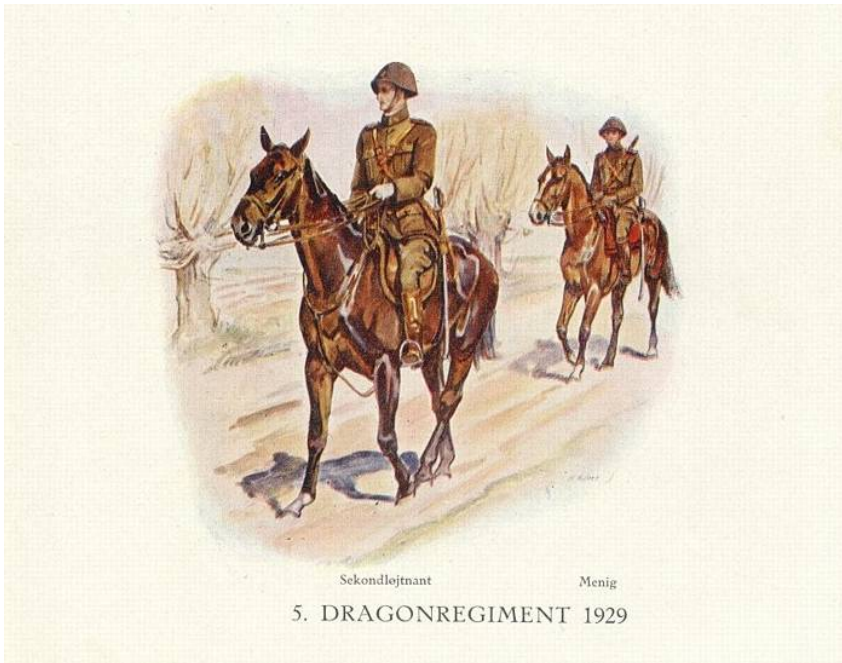

Om dansk rytteri 1932-1940, Del 1

1932 - 1936

Efter 1932-ordningen bestod Den danske Hærs rytteri af Gardehusarregimentet samt det i 1932 oprettede Jydske Dragonregiment, der var dannet ved en sammenlægning af 3. og 5. Dragonregiment.

Et rytterregiment bestod af: regimentsstab, 3 ryttereskadroner (Gardehusarregimentet)/4 ryttereskadroner (Jydske Dragonregiment), 3 cyklisteskadroner (Gardehusarregimentet)/2 cyklisteskadroner (Jydske Dragonregiment), 1 maskingeværdeling og 1 panservognskompani.

*Sekondløjtnant og menig fra 5. Dragonregiment, 1929.
Fra Historisk beretning om 5' Dragonregiment.
Udgivet i anledning af regimentets 250 års beståen
af oberstløjtnant E. Leschly, Randers 1929.*

De to dragoner er iført Uniform 1923.

Sekondløjtnanten bærer Frakke 1923, med nedfaldende krave. Siden indførtes Frakke 1923 med revers, i stil med den traditionelle engelske officersuniform.

Sekondløjtnantens hest bærer tilsyneladende ikke dækken, mens den meniges hest bærer et rødt dækken.

Organisation

Rytterregimenterne krigsmæssige organisation var således (Kilde 2):

I regimentsstaben indgik forbindelsesgruppen, der dels var bereden og dels transporteret på lastvogne.

- Forbindelsesgruppen bestod af: 4 telefonhold, 2 signalhold, 1 flaghold, 1 hold med brevduer samt trompetere, rytter-, cykel- og motorcykleordonnanser.

En *rytterskadron* bestod af: kommandogruppe, 4 sabeldelinger (å 3 troppe) og 1 rekylgeværdeling (å 2 rekylgeværsektioner å 2 rekylgeværtroppe).

- Kommandogruppen bestod af: 1 fører, 1 telefonhold, 1 signalhold, 2 trompetere (benævnt reservetrompetere) og 5 ordonnanser, heraf 1 på motorcykel og 1 på (almindelig) cykel.

- Sabeldelingerne. En trop bestod af: 1 fører og 7 karabinskytter, hvoraf 2 var hesteholdere. To troppe var samlet i en gruppe, under en gruppefører og med 1 gruppehåndhestefører.
- Rekylgæværdelingen. En rekylgæværtrop bestod af: 1 rekylgæværskytte, 2 hjælpere, 1 forsyner, 1 ordonnans, 1 hesteholder, 1 ammunitionshestefører og 1 ammunitionshest. To troppe var samlet i en rekylgæværsektion, under en sektionfører og med en sektionshåndhestefører.

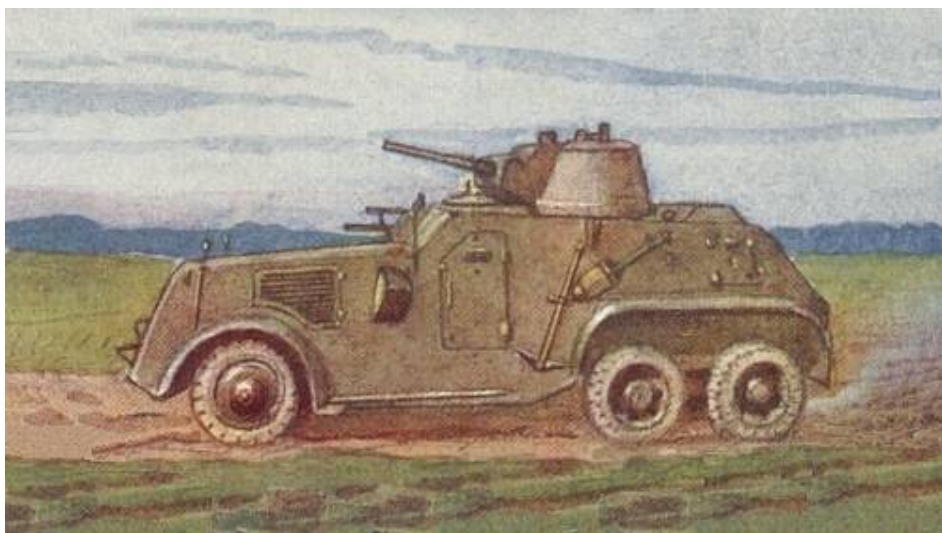
Var en rekylgæværtrop afgivet til en sabeldeling, formeredes delingen i 1 rekylgæværgruppe og 1 skyttegruppe.

En *cyklisteskadron* bestod af: kommandogruppe og 4 delinger (å 2 maskingeværgrupper og 1 rekylgæværgruppe).

- Kommandogruppen bestod af: 1 fører, 2 afstandstagere, 2 observatører, 1 telefonhold, 1 signalhold, 1 reservetrompeter og 7 ordonnanser, heraf 4 på motorcykel.
- Cyklistdelingerne. En gruppe bestod af: 1 fører, 1 skytte, 2 hjælpere, 2 forsynere, 2 karabinskytter og 1 trefodsbærer.

En *maskingeværdeling* bestod af: delingstrop og 3 maskingeværsektioner (å 2 maskingeværtroppe).

- Delingstroppen bestod af: 1 fører, 1 delingshåndhestefører, 1 delingsordonnans, 2 afstandstagere, 1 reservehestefører, 1 reservehest og 1 motorordonnans.
- Maskingeværsektionen bestod af: 1 fører, 1 sektionordonnans og 2 maskingeværtroppe. Maskingeværtroppen bestod af: 1 skytte, 2 hjælpere, 1 forsyner, 1 trefodsbærer, 1 hesteholder, 1 ammunitionshestefører og 1 ammunitionshest.

Forsøgspanservogn (FP) 7 eller 8, ca. 1936.

Tegning af Rasmus Christiansen, gengivet fra Kilde 1.

Et *panservognskompagni* bestod af: kommandogruppe og et antal panservognsdelinger (å 3-4 panservogne).

Op gennem 1930'erne gennemførtes forsøg med forskellige panservogne. Emnet behandles i Del 3.

Ved større øvelser opstilledes panservognskompagnier bestående af de egentlige forsøgspanservogne og forskellige panservognsattrapper, monteret på lastvogne.

Panservognskompagniet i 1935, fotograferet på Bådsmadsstrædes Kaserne [1](#).

Selvom gengivelsen ikke er den bedste, så giver billedet alligevel et indtryk af kompagniets noget improviserede form.

Forrest (til højre i billedet) ses chefvognen (Morris Minor), efterfulgt 1. deling med forsøgspanservognene F.P. 1 og F.P. 2 samt et uidentificeret køretøj. Kompagniets 2. deling, der består af såkaldte øvelsespanservogne, anføres af en personvogn og et uidentificeret "pansret" køretøj. Herefter følger motorcyklistdelingen bestående af sidevognsmaskiner af forskellig type.

Panservognskompagniet.

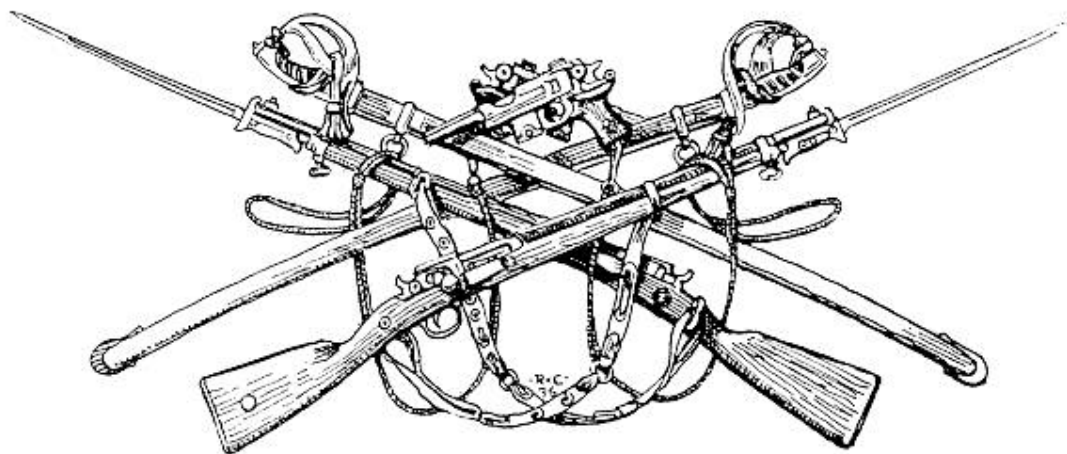
Fra Kilde 10.

Selvom dateringen oplyses til 1938, så viser billedet som udgangspunkt samme køretøjer som foregående billede; dog er billedet taget et andet sted. Har nogen et bud på lokaliteten?

Bevæbning

- *Ryttersabel 1894* - Alle beredne, undtagen enkelte specialister.
- *Kniv 1923* - UBEREDNE officerer o.l. samt befalingsmænd af officiantgruppen o.l.
- *Pistol 1910/21* - Officerer o.l. samt befalingsmænd af officiantgruppen o.l.
- *Rytterkarabin 1889 med kårdebajonet* - Ikke pistolbevæbnede befalingsmænd samt menige, undtagen enkelte specialister.

- *Gevær 1889 med kårde- eller knivbajonet* - Ikke pistolbevæbnet personel på motorvogne.
- *Maskingevær M.1929* - 6 pr. maskingeværdeling; 8 pr. cyklisteskadron; alle i rekylgeværtrefod M.1932.
- *Rekylgevær M.1924* - 4 pr. ryttereskadron; 4 pr. cyklisteskadron.

Rytteriets håndvåben.

Vignet af Rasmus Kristiansen og gengivet fra Kilde 1.

Vignetten viser: Rytterkarabin Model 1889, med kårdebajonet Model 1915; pistol 1910/21 og sabel Model 1894, med skede Model 1898.

Kamp

Husar eller dragon, i galop.

Tegnet af Ove Meier,
fra udklipsarket Danmarks Hær og Flåde.

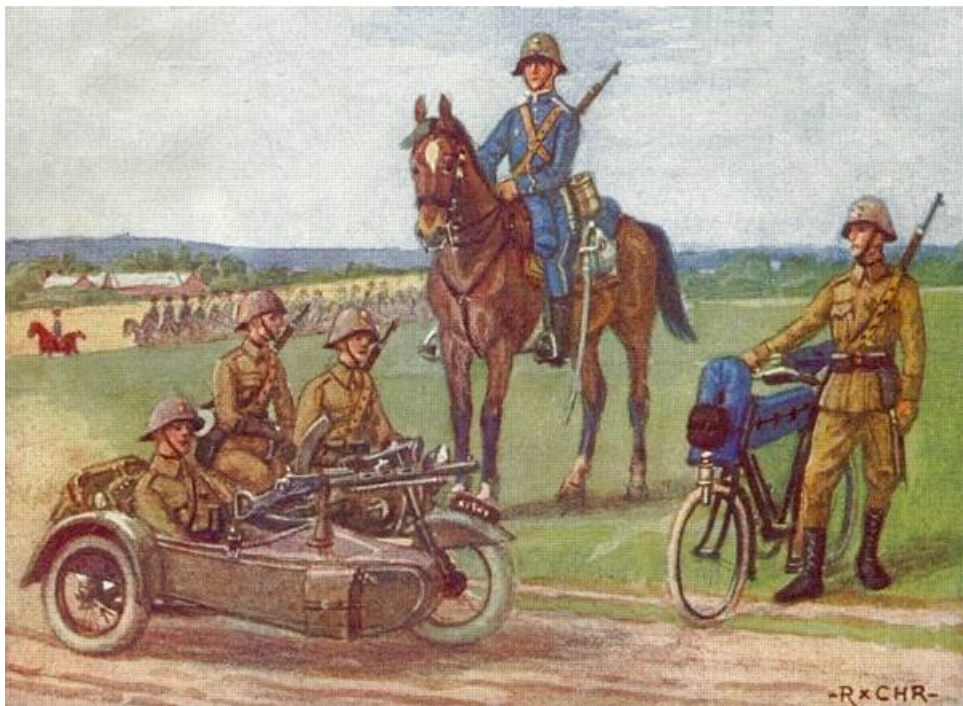
Egentlige opsiddede angreb var kun tænkt gennemført af mindre styrker. Formationen var da sluttet orden (på linje) eller spredt orden (sværmlinje). Sværmlinien bestod af to geledder, med to hestelængders afstand mellem såvel gelederne og de enkelte ryttere i gelederne.

Til fods kæmpede rytteriet efter samme principper som fodfolket, idet der dog måtte tages særlige hensyn til såvel heste som cykler.

Håndhestene blev ført (holdt) af 2 mand pr. trop, og halvdelene af håndhesteførerne kunne anvendes til sikring. Såfremt håndhestene ikke skulle være flyttelige (= kunne føres frem til de afsiddede ryttere), kunne de holdes af 1 mand pr. trop.

Tegningen viser sablen fastgjort til livremmen med to sabelstropper; sabelskede Model 1898 var kun forsynet med en

bæring.

Gardehusarer, ca. 1936.

Tegning af Rasmus Christiansen, gengivet fra Kilde 1.

Håndcyklerne blev, når de skulle være flyttelige, ført af gruppernes 2. hold (en gruppes mandskab var inddelt i ettere og toere, således at man let kunne føre gruppen). Mandskabet kunne, når cyklerne var ført på plads, anvendes til sikring eller sendes frem til kamplinien. Skulle cyklerne ikke være flyttelige, kunne de efterlades med enkelte karabinskytter som bevogtning.

Uniformer, udrustning og materiel

Periodens uniformer var rytteriets lyseblå Uniform 1911 og den khakifarvede (gulbrune) enhedsuniform Model 1923.

Rytteren fører sin kappe sammenrullet, over sadeltaskerne; tilsvarende med cyklisten, der dog har kappen foran styret.

Rytteren bærer sin mantelsæk (= bagagesæk) bag på sadlen, mens cyklistens er fastgjort til stangen.

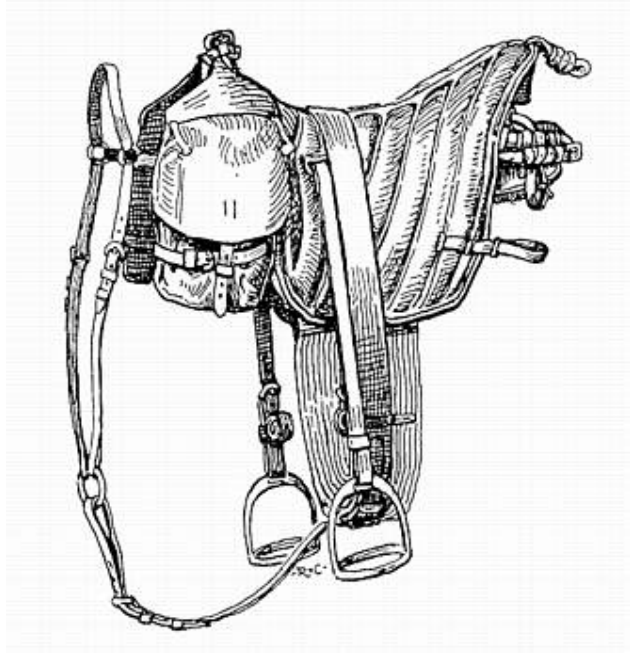
Rytter (husar).
Fra Kilde 4.

Rytter (husar).
Fra Kilde 5.

Det højre billede viser (bag husarens højre arm) fodfolksspade, i hylster, hvorpå der var påsyet sværdtaske (= holder til bajonetten).

På hesten føres endvidere en fodersæk - sandsynligvis den, der ses på det venstre billede, ved sabelfæstet. Tasken/posen i modsat side er sandsynligvis til reservehestesko. Fra 1892 skulle rytteren medbringe en forsko og en bagsko i reserve, og være i stand til at stifte en sådan på i felten.

Ryttersadel.
Vignet af Rasmus Christiansen,
gengivet fra Kilde 5.

Husar i feltmæssig udrustning, 1910.
Tegning af Rasmus Christiansen,
gengivet fra Kilde 1.

Rekylgeværskytte fra Gardehusarregimentet.
Vignet af Rasmus Christiansen, gengivet fra Kilde 1.

Menige ryttere anvendte sadel Model 1872 (ungarsk), mens officerer brugte sadel Model 1924; sidstnævnte bar tilnavnet *kufferten*. Præcis hvilken type, der vises på vignetten, fremgår ikke af kilderne. Sadlen er forsynet med en strop (a. på tegningen) til sablen, som fra 1905 førtes på hesten, når rytteren var opsiddet.

Rytterkarabinen (fra 1913 rytterkarabin Model 1889) blev ført overhængt på ryggen, ofte båret sammen med et såkaldt underlagslæder (såvel til hest som på cykel og motorcykel).

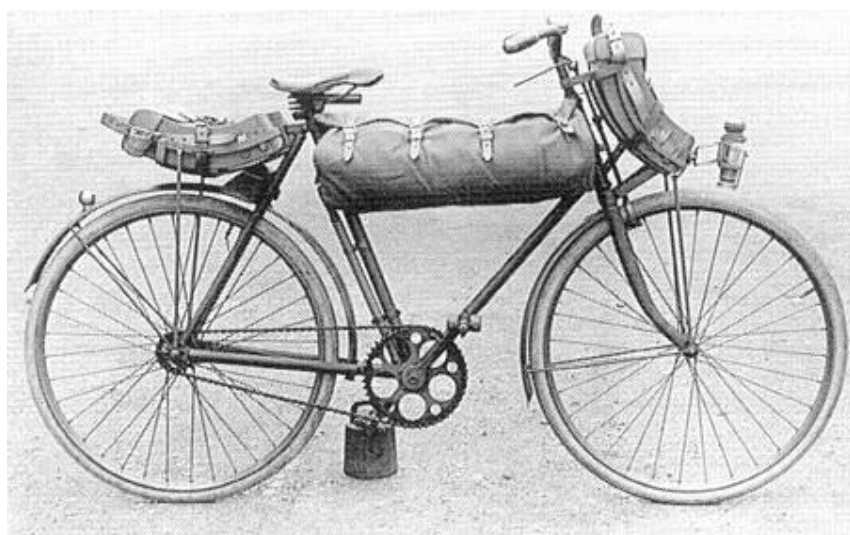
Rekylgeværet er her vist med den specielle lille runde fodplade ved munden, der - i modsætning til rekylgeværets høje støtteben - gør, at skytten kan indtage en ekstrem lav skydestilling, og derved udgøre et meget lille mål.

*Rekylgeværskytte fra en cyklisteskadron.
Fra Kilde 6.*

*Trefodsbærer fra en cyklisteskadron.
Fra Kilde 7.*

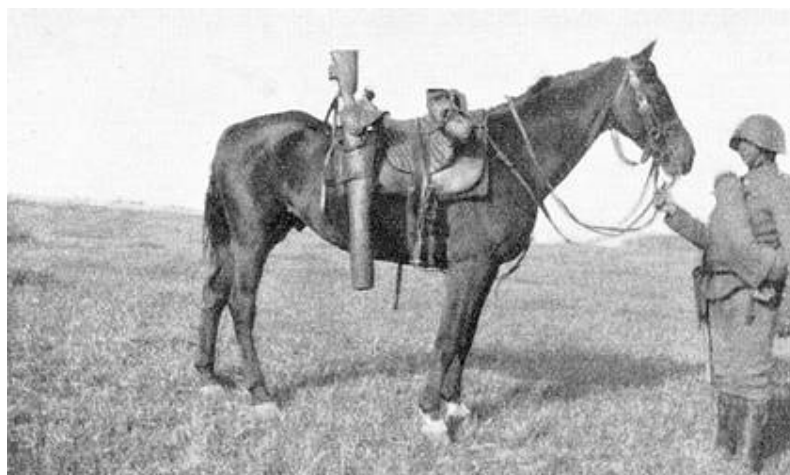
Cykel M.1903, med magasintasker og mantelsæk. Fra Kilde 5.

Ud over den nævnte model fandtes også Cykel M. 1903/30, men at dømme efter andre illustrationer i Kilde 4, så var der ikke nogen væsentlig forskel i de to typers udseende.

Endvidere fandtes Cykel M.1915, men hvorledes den så ud, ved jeg ikke.

Opsiddet rekylgeværskytte.

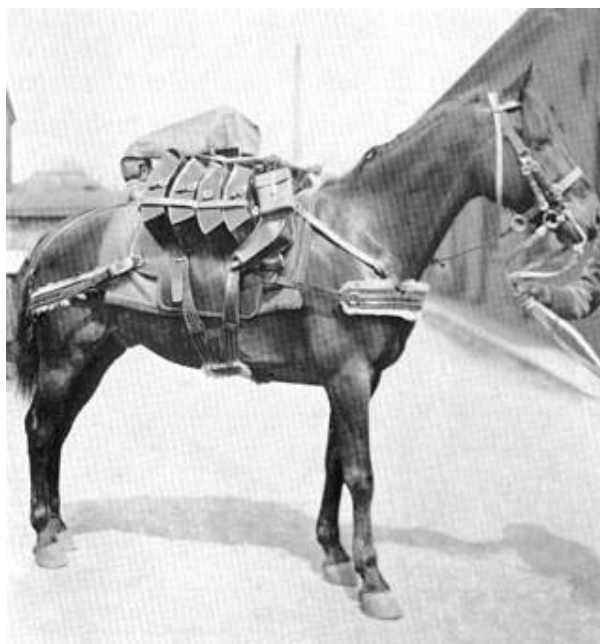
Afsiddet rekylgeværskytte.

Fra Kilde 6.

*Ammunitionshestefører og ammunitionshest,
Gardehusarregimentet.
Fra Kilde 6.*

Fra Kilde 4.

*Ammunitionshest.
Fra Kilde 3.*

Begge ammunitionsheste er pålagt en rekylgeværtrefod Model 1932.

*Nimbus motorcykel, med rekylgeværbevæbnet sidevogn.
Fra Kilde 1.*

På en ammunitionshest førtes 1.520 stk. 8 mm patroner, heraf var de 80 panserpatroner og de 40 lyssporpatroner.

Fra 1934 gennemførtes forsøg med motorcyklistdelinger. Samme år oprettedes en motorcyklistgruppe ved Gardehusarregimentet og i sommeren 1936 dannede regimentet en motorcyklistdeling som en del af Cyklisteskadronen; ligeledes fik Panservognskompagniet også en motorcyklistdeling.

Under Efterårsøvelserne samme år formeredes en Motorcyklisteskadron bestående af 2 motorcyklistdelinger - Jydske Dragonregiments deling og Gardehusarregiments deling.

Kilder

1. *Gardehusarregimentet 1912-1937, med et resume af regimentets historie fra 1762-1912* ved oberst Alf Giersing, Det Hoffenbergske Etablissement, København 1937.
2. *Huskebog til brug i felten, ved øvelser og krigsspil* af H.H. Jørgensen, N. Olaf Møllers Forlag, København 1936.
3. *Gardehusarregimentet gennem 200 år*, Næstved 1962.
4. *Forsvarsbogen* af oberst T. Andersen, Gyldendal, København 1941.
5. *Gardehusarkasernen den 29. august 1943* af Anders D. Henriksen, Forlaget Devantier, Næstved 1993, ISBN 87-984530-0-9.
6. *Danmarks Hær, Bind I og II*, Selskabet til udgivelse af kulturskrifter, København 1934-1935.
7. *Jydske Dragoner 1679-1979*, Holstebro 1979.
8. *Soldaterne den 9. april 1940* af Kay Søren Nielsen, Tøjhusmuseet, København 1990, ISBN 87-7233-847-4.
9. *Feltudrustning for Enkeltmand*, Krigsministeriet, København 1936, med rettelsesblade frem til august 1941.
10. *Automobilen i Hæren 1908-1983* af Frank Pedersen, 1983.

Per Finsted

Jydske Dragonregiment aflægger honnør for Kong Christian X, under kongerevyen ved Tjele, 1937.
Fra Kilde 7.

Noter:

1) Fra *Panservogne af krydsfiner og tanks i flyttevogne* af H. Chr. Jensen, Hjemmeværnsbladet, Nr. 9, 1973. Titlen hentyder til øvelsespanservogne (opbygget i krydsfiner på lastvognschassis) og F.P. 4 og F.P. 5, som blev transporteret rundt i landet til fremvisning på bl.a. dyrskuer, i netop flyttevogne.